

Tézy na prijímacie skúšky do 1. ročníka – štvorročné a päťročné (bilingválne) štúdium

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

upravené na základe ŠVP ISCED 2

JAZYK

Zvuková (fonetická) rovina jazyka

- hláskoslovie, znelé, neznelé a znelé nepárové (zvučné) spoluhlásky
- asimilácia/spodobovanie
- výslovnosť de, te, ne, le, di, ti, ni, li – v domácich i cudzích slovách
- splyvavá výslovnosť, pauza, prestávka, sila hlasu, dôraz, hlavný slovný prízvuk

Významová (lexikálna) rovina jazyka

- slovná zásoba, spisovný jazyk – nárečia
- jednovýznamové a viacvýznamové slová
- neutrálne slová – citovo zafarbené (expresívne) slová
- spisovné slová – nespisovné slová
- domáce slová – slová cudzieho pôvodu
- nové slová
- zastarané slová, historizmy, archaizmy
- slangové slová
- nárečové slová
- príslovie, porekadlo, pranostika, prirovnanie, frazeologizmus
- slovník: výkladový, cudzích slov
- tvorenie slov odvodzovaním: prípona, slovotvorný základ, základové slovo, odvodené slovo
- tvorenie slov skladaním, zložené slová
- tvorenie slov skracovaním, skratky
- preberanie slov
- nepriame pomenovanie: metafora
- jednoslovné pomenovania – viacslovné pomenovania (združené pomenovania)

Tvarová (morfologická) rovina jazyka

- **slovné druhy** (ohybné – neohybné, plnovýznamové – neplnovýznamové)
- **gramatické kategórie** (menné: rod, číslo, pád, stupňovanie; slovesné: osoba, číslo, čas, spôsob, vid)
- **vzory**: žena, ulica, dlaň, kosť, chlap, hrdina, dub, stroj, mesto, srdce, vysvedčenie, dievča, pekný, cudzí, páví, matkin/otcov
- skloňovanie „pani“
- **podstatné mená**: konkrétne/abstraktné, pomnožné – rod, zvieracie MR, neživotné MR zakončené na -r, -l, nesklonné podstatné mená cudzieho pôvodu
- **prídavné mená**: akostné, vzťahové, privlastňovacie
- **zámená**: delenie (opytovacie, ukazovacie,...)
- **číslovky**: delenie (určité, neurčité; násobné,...), písanie čísloviek
- **slovesá**: zvrätané, nezvrätané, plnovýznamové, neplnovýznamové, slovesné gramatické kategórie, jednoduchý/zložený tvar
- **príslovky**: druhy prísloviek: miesta, času, spôsobu, príčiny, stupňovanie prísloviek
- **predložky**: vokalizácia predložiek
- **spojky**
- **častice**
- **citoslovcia**

Skladobná (syntaktická) rovina jazyka

- **vetné členy:** podmet (vyjadrený, nevyjadrený), prísudok (slovesný, slovesno-menný), vetný základ, predmet, prívlastok (zhodný, nezgodný), príslovkové určenie (miesto, čas, spôsob, príčina), prístavok
- **veta:** holá, rozvitá, s viacnásobným vetným členom, vety podľa obsahu/modálnosti (oznamovacie, rozkazovacie, zvolacie, želacie, opytovacie), vety podľa zloženia (jednoduchá veta, zložená veta/súvetie), NIE zložené súvetie
- **jednoduchá veta:** jednočlenná, dvojčlenná, úplná, neúplná
- **sklady:** prisudzovací

Štylistika, sloh a práca s informáciami

- rozprávanie s prvkami opisu, rozprávanie s využitím priamej reči (priama reč, uvádzacia veta)
- vnútorná kompozícia: úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie
- opis pracovného postupu, statický opis, dynamický opis, charakteristika, umelecký opis
- interview
- slávnostný prejav
- úradný/štruktúrovaný životopis
- jazykové štýly (neplatí pre záujemcov o bilingválne gymnázium)
- slohové postupy (pre záujemcov o bilingválne gymnázium iba rozprávací SP, informačný SP, opisný SP)

LITERATÚRA

Všeobecné pojmy

- **vnútorná kompozícia literárneho diela:** úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie
- **rým:** združený, striedavý, obkročný, prerývaný, voľný verš
- rytmus, monológ, dialóg
- **spôsob rozprávania:** ja-rozprávanie, on-rozprávanie
- **žánre:** populárna pieseň, príslovie, porekadlo, pranostika, anekdota, báj, poviedka, balada, povest', rozprávka, anekdota, legenda, bájka, modlitba, román: detektívny román, biografický román, dievčenský román, historický román, dobrodružný román, román vo forme denníka, rozhlasová hra, televízna hra
- **trópy a figúry:** personifikácia/zosobnenie, epiteton, refrén, básnická otázka, metafora, metonymia
- literárny systém a podsystém: náučná literatúra, dobrodružná literatúra, umelecká literatúra, vedecko-fantastická literatúra, vedecko-populárna literatúra, literatúra faktu
- lúbostná lyrika, prírodná lyrika
- scenár, scenárista, režisér, herec, dramaturg
- lyrika, epika, dráma – určiť literárny druh

ŠPECIFIKÁCIA TESTU

Test zo slovenského jazyka a literatúry bude obsahovať **20 – 26 úloh** s možnosťou výberu odpovede (A, B, C, D) a úlohy s krátkou odpoveďou. Otázky budú z rôznych rovín jazyka (zvukovej, tvarovej, významovej, syntaktickej), zo slohu (jazykové štýly a slohové postupy – pre záujemcov o bilingválne štúdium platí obmedzene, pozri tézy) a z literatúry. V rámci jazyka a literatúry sa zameriame na čítanie textu s porozumením (vypísať informácie z textu, vyjadriť hlavnú myšlienku textu, rozumieť, čo z textu vyplýva/nevyplýva, určiť literárny druh, žáner, verš, umelecké prostriedky,...). Súčasťou testu bude aj krátke **pravopisné cvičenie** zamerané na písanie **i, í/y, ý a rôzne iné javy**. Celkový čas na vypracovanie testu a pravopisného cvičenia je **60 minút**.